

Vsem Slovencem in državljanom Republike Slovenije

“Bogatejši so pač drugi jeziki; pravijo tudi, da so milozvočnejši in bolj pripravi za vsakdanjo rabo — ali slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja. Iz zemlje same zveni kakor velikonočno potrkanje in zvezde pojo, kadar se na svoji svetli poti ustavijo ter se ozro na čudežno deželo pod seboj. Vesela domovina, pozdravljena iz veselega srca!” (Ivan Cankar, Kurent)

Ob slovenskem kulturnem prazniku in začetku Cankarjevega leta se Združenje za slovensko besedo obrača na slovensko javnost in jo prosi, da se v skladu s Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije in z Ustavo Republike Slovenije, zlasti njenim 11. členom, ki določa, da je v Sloveniji uradni jezik slovenščina, zavzame za dosledno izvajanje temeljnih in kulturnih določil slovenske ustave.

Združenje za slovensko besedo ugotavlja, da z nastankom samostojne in mednarodno priznane samostojne slovenske države vsa odgovornost za položaj in vlogo slovenskega jezika sloni izključno na slovenskih državljanih.

Temeljna dolžnost slovenske države je zagotavljati državljanom varno in človeka dostojno življenje tako v materialnem kot duhovnem pogledu. Njena posebna in neprenosljiva dolžnost je skrb za jezikovni oziroma kulturni obstoj slovenskih manjšin v sosednjih državah ter izseljencev v skladu z njihovimi željami in potrebami. Ugotavljamo, da po ustanovitvi neodvisne in mednarodno priznane Republike Slovenije, ki ne pokriva vsega slovenskega etničnega ozemlja, skrb za zadnji dve skupini Slovencev nedopustljivo popušča.

Slovinci smo skozi zgodovino stali in obstali zaradi materialne in duhovne odprtosti ter vključenosti v mednarodni prostor. Skrb za to ostaja trajna zaveza slovenske države.

Ob dejstvu, da je z vstopom Slovenije v Evropsko zvezo uradno postala naša materinščina eden evropskih uradnih jezikov, kar doslej nikoli ni bila, in je to njen največji dosežek v večstoletni zgodovini, opazamo, da se pri njeni javni in uradni rabi vse bolj pojavlja njeno zanemarjanje in zapostavljanje, kar se kaže predvsem pri uradnih nazivih ustanov, podjetij, rabi v javnih medijih in političnem delovanju organov oblasti na vseh ravneh. Poznavanje slovenske kulture in dostojno obvladovanje slovenskega jezika mora biti predpogoj za opravljanje javnih funkcij v slovenski družbi. Slovenskemu

jeziku morajo biti pred njihovo prodajo oziroma uporabo prilagojeni vsi elektronski komunikacijski mediji.

Slovenska država in vsa slovenska politična javnost sta dolžni s posebno skrbjo spremljati položaj in rabo slovenskega jezika na vseh stopnjah šolanja. Združenje za slovensko besedo javno izreka posebno hvaležnost vsem, ki jim je uspelo zadržati položaj in vlogo slovenskega jezika v slovenskem višjem in visokem šolstvu. Kakršnakoli krnitev tega stanja ne pomeni samo zanikanja dolgotrajnih naporov Slovencev za združitev, vsestransko rabo in zagotovljen položaj naše materinščine v javnosti, ampak izničevanje temeljnega pomena slovenske osamosvojitve. Pouk slovenskega jezika naj se nemudoma posodobi, uskladi s sodobnimi potrebami jezikovnega pouka in dvigne na raven, kot jo imajo vodilni evropski jeziki v svojih državah.

Slovenska država je dolžna še posebej skrbno bdeti nad katedrami in lektorati slovenskega jezika na tujih univerzah. Preprečevati in onemogočati mora prizadevanja, da se njihovo delo na kakršenkoli način ali iz kakršnihkoli vzrokov zmanjšuje. Prav tako naj omogoča študij slovenskega jezika in slovenske kulture kar največjemu številu tujih študentov.

Slovenska država, zlasti pa državni zbor in politične stranke so dolžni namenjati posebno pozornost osrednjim nacionalnim ustanovam, kot so opera, gledališče, muzeji, arhivi in galerije, ter društvom oziroma združenjem, ki nepridobitno skrbijo za slovensko kulturo in znanost, za ohranjanje slovenske istovetnosti in spoštovanje slovenske državnosti.

Združenje za slovensko besedo predlaga, da slovenska država tridesetletnico svojega obstoja leta 2021 zaznamuje z zgraditvijo nove stavbe Narodne in univerzitetne knjižnice.

Ljubljana, na predvečer slovenskega kulturnega praznika v letu, ko se spominjamo stoletnice smrti Ivana Cankarja.

Združenje za slovensko besedo
prof. dr. Stane Granda, predsednik